

Kā pārim vairot savu privāto un kopīgo finanšu un tiesisko drošību?

Mūsdienās pāri nereti uzskata, ka attiecību reģistrēšana neko nemaina. Tomēr tā ir tikai puspatiesība. Kopdzīve laulībā ir ne tikai finansiāli izdevīgāka, bet novērš arī virkni risku nodokļu, mantojuma, medicīnas aprūpē un citās jomās.

Daudzos likumos ir ietverti nosacījumi par labu tieši reģistrētām attiecībām – laulībai, nevis divu likuma priekšā svešu cilvēku kopdzīvei. Lūk, 13 iemesli, kas rada finansiālus zaudējumus un tiesisko nedrošību, vīrietim un sievietei izvēloties dzīvot kopā, atliekot attiecību reģistrēšanu:

1. Nav tiesību bez otra vecāka reģistrēt jaundzimušo

Neregistrētās attiecībās jaundzimušais jāreģistrē abiem vecākiem kopā, tēvam aizpildot paternitātes pieteikumu. Ja bērna māte nav laulībā ar viņa tēvu un līdz dzimšanas reģistrācijai bērna paternitāte nav atzīta vai noteikta, dzimšanas reģistrā ieraksta ziņas tikai par māti.

Ērtāks un labāks risinājums: reģistrēt laulību, jo tad bērna reģistrāciju var veikt viens no vecākiem.

2. Nav adopcijas tiesību

Personas, kas nav laulātas, nevar adoptēt vienu un to pašu bērnu.

Ērtāks un labāks risinājums: reģistrēt laulību, jo tad bērnu varēs adoptēt abi laulātie.

3. Sveša cilvēka statuss, uzņemoties kopīgas finanšu saistības

Slēdzot darījumus un uzņemoties saistības, abi partneri juridiski uzskatāmi par svešiem cilvēkiem. Ja kredīts ņemts, piemēram, mājas iegādei un īpašums reģistrēts uz viena partnera vārda, tad, kopdzīvei izjūkot, nelaulātais partneris paliek bez īpašuma, turklāt, iespējams, ar finanšu saistībām pret banku.

Ērtāks un labāks risinājums: reģistrēt laulību, jo gadījumā, ja tiek šķirta laulība, piemēram, pie notāra, tad laulātajiem būs pienākums vienoties, kā šis jautājums tiks risināts. Turpretī, ja vienošanās nebūs iespējama, strīdu skatīs tiesa, un tas būs gan pietiekami ilgi, gan dārgi.

4. Nav juridisku tiesību uz kopīgu mantu

Ja īpašums reģistrēts uz viena partnera vārda, otram nav juridisku tiesību uz savu kopīgās mantas daļu īpašumā pat tad, ja tas iegādāts par kopīgiem līdzekļiem un tiek lietots abu partneru un viņu kopīgo bērnu vajadzībām.

Drošāks un finansiāli izdevīgāks risinājums: reģistrēt laulību, vienlaikus noslēdzot arī laulības līgumu par mantas kopību vai šķirtību. Cita iespēja – reģistrēt īpašumu uz abu partneru vārda, tādējādi izveidojot kopīpašumu un pie notāra noslēdzot savstarpējo vienošanos par īpašuma lietošanas tiesībām.

5. Nav tiesību iegūt trūcīgās ģimenes statusu

Sociālo palīdzību ģimenei nepiešķir trūcīgām personām, kuras dzīvo neregistrētās attiecībās.

Finansiāli izdevīgāks risinājums: reģistrēt laulību, lai, rodoties finansiālām problēmām, ģimene varētu iegūt atbilstošu statusu un saņemt atbalstu no pašvaldības un valsts.

6. Nav tiesību uz pabalstu partnera nāves gadījumā

Bojāgājušā vai cietušā partnerim netiek piešķirti sociālie pabalsti, kas pienākas laulātajiem. Pensionāra nāves gadījumā partnerim nav tiesību papildus apbedīšanas pabalstam saņemt vienreizēju pabalstu mirušā laulātā divu pensiju apmērā.

Drošāks un finansiāli izdevīgāks risinājums: reģistrēt laulību, pretējā gadījumā iepriekš minētos pabalstus saņemt nevarēs.

7. Nav tiesību saņemt informāciju par partnera veselības stāvokli un iesaistīties ārstēšanas procesā

Par nelaimes gadījumu vispirms tiek informēts laulātais. Ja tāda nav – tuvākie radnieki. Arī par aktuālo veselības stāvokli tiek informēts un iespēja iesaistīties ārstēšanas procesā tiek dota laulātajam vai tā tuvākajiem radniekiem.

Labāks risinājums: reģistrēt laulību vai pie notāra noslēgt nākotnes pilnvarojuma līgumu, kas pilnvarotajai personai dod tiesības pārstāvēt pilnvaras devēju situācijā, kad viņš veselības vai citu iemeslu dēļ būs zaudējis spēju saprast un vadīt savu rīcību, piemēram, pēc insulta.

8. Nav tiesību izmitināt vai deklarēt partneri īrētā mājoklī

Izīrēto telpu īpašnieks var atteikt īrnieka partnera izmitināšanu vai deklarēšanu savā īpašumā.

Labāks risinājums: reģistrēt laulību, jo īrētā mājoklī tiesības dzīvot kā arī dzīvesvietu deklarēt ir tikai īrnieka laulātajam.

9. Nav tiesību pārņemt īres līgumu partnera nāves gadījumā

Ja telpu izīrētājs nevēlas ar aizgājušās personas partneri turpināt īrnieka un izīrētāja attiecības, viņam vai viņai mājoklis jāatstāj.

Drošāks risinājums: reģistrēt laulību, jo laulātajam ir tiesības prasīt dzīvojamās telpas īres līguma pārslēgšanu ar viņu otra laulātā nāves gadījumā.

10. Nav tiesību uz nodokļu atmaksu

Nodokļu atmaksu var saņemt par izdevumiem laulātā izglītībai vai ārstniecībai.

Risinājums: reģistrēt laulību, jo nodokļu atmaksa likuma priekšā svešam cilvēkam nepienākas.

11. Nav tiesību uz nodokļu atvieglojumiem

Ar nodokli neapliek bezskaidras naudas aizdevumu laulātajam ārstniecības un izglītības izdevumu segšanai, līdzekļus, kas saņemti sakarā ar šķiršanos, un ienākumus no nekustamā īpašuma atsavināšanas šķiršanās gadījumā, kā arī summas, kas uz tiesas sprieduma pamata vai saskaņā ar notariālā akta veidā noslēgtu vienošanos par laulāto kopīgās mantas sadali saņemtas laulības šķiršanas sakarā. Nodokļa atvieglojums pienākas arī par nestrādājošu laulāto.

Labākais risinājums: reģistrēt laulību vai pie notāra noslēgt vienošanos par kopīgas mantas sadali.

12. Nav tiesību uz valsts nodevu atvieglojumiem

Slēdzot darījumu laulāto starpā, tiek piemērota 4 līdz 6 reizes mazāka nodeva par īpašuma tiesību reģistrāciju zemesgrāmatā.

Finansiāli izdevīgākais risinājums: reģistrēt laulību, jo pretējā gadījumā valsts nodevu atvieglojumi nepienākas.

13. Nav mantojuma tiesību

Mantot pēc likuma ir tiesības tikai laulātajam, bērniem un radniekiem.

Finansiāli izdevīgākais risinājums: reģistrēt laulību. Var arī pie notāra taisīt testamentu vai noslēgt mantojuma līgumu, tikai tad mantošanas process būs 4 līdz 6 reizes dārgāks.

Papildu informācijai:

Liene Krīvena

Latvijas Zvērinātu notāru padomes

komunikācijas vadītāja

Tālr.: 67218955

E-pasts: liene.krivena@latvijasnotars.lv